

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jabier Larralde Ustariz

*Baztan,
Nafarroa
(1927)*

Aurkibidea

Biografia

Arizkunen sortu zen Enekonea izeneko etxean. Aita mugaz bestalde jaio bazen ere, Baztan inguruan ibili izan zen txikitatik artzain lanetan. Ama, berriz, Arizkungoa bertakoa zuen. Bizi izan ziren etxean maizter izan ziren beren denbora guztian eta soldadu joateko garaia heldu zitzaionean, gurasoak ere hil berriak izaki, arazo fisikoak zituela argudiatuz joan gabe libratu zen. Kaliforniara joan zen orduan artzain eta han pasa zituen 5 urte inguru bakardadean. Etorri eta urte batzuetara ezkondu eta Donostian taberna ireki zuten senar-emazteek elkarrekin. Handik Arizkunera itzuli eta Fonda hartu zuten jateko eta lotarako zerbitzua eskainiz. Txikitatik jasotako musikarako afizioak dantza munduan murgildu zuen eta herriko gazteei dantzak ikasten laguntzen ibili izan da azken urteetan ere Jabier txistuaren laguntzarekin.

Zintak

BAZ-003

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-09-16
- **Iraupena:** 55 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

BAZ-004

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-09-16
- **Iraupena:** 88 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

BAZ-027

- **Proiektua:** Agustin Mendizabalen fondoa

- **Elkarrizketatzailea(k)**: Mendizabal Iturria, Agustin
- **Data**: 2015-07-17
- **Iraupena**: 69 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Emalea**: Mendizabal Iturria, Agustin

Pasarteak

1. Xabierko Frantziskoren haurtzaroa

- **Erref**: BAZ-003/002
- **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 00:00:38. **Bukatu**: 00:02:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Xabierko Frantzisko santuaz. Ama baztandarra zuen, Azpilikuetakoa, eta aita Nafarroa Beherekoa, Jatsukoa. Baztanen sortu zen ziur asko. Anaia Amaiurko gaztelua defendatzen ibili zen. Frantzisko oso gaztea zen artean. Gero Parisera joan zen ikastera.</p>

Transkripzioa

-Hemengo saindue ere hala dugu, Frantzisko Javier.
 -Arizkungoa?
 -Ez, hori zen... emaztea zauken San Frantziskoin amak Azpilikuetakoa, hamentxe dago herri ttiki bat, Azpilikueta, eta ama horkoa zen eta aita San Frantsiskoina zen Iparraldean, ia kasik bertan, lutsu (Jatsu), nik uste den herrie.
 -Ordun iparraldekoa, lutsukoa, aita?
 -Aita zen hangoa, San Frantziskoin aita zien hangoa, eta gero ama Azpilikuetakoa, bai. Eta gero ez dakit zerbait ere kargu bat zauken iparraldeko harek eta hemengo agintariekin nolabait ere beti... azkenik horko gazteluen jabe egin ziren. Eta, bueno, gero badakit San Frantzisko ere han sortua izango dela seguraski ere. Eta hori ere garbi dakitena da San Frantziskok euskara ere eiten omen zuela, eta nola joan zen Paris aldera. Bertze anaiek, berriz, aitzen [ahal] ziren hemen gerlan, Amaiurren agitu zen gerra batean; eta, bueno, San Frantzisko zen gazteena eta hura... baiño ez zen gerrarako eta ez zen... eta hura joan zen Parisera ikestera ez dakit zer ere.

2. Xabierko Frantziskok euskaraz heriotza orduan

- **Erref**: BAZ-003/004
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:03:06. **Bukatu**: 00:04:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Xabierko Frantzisko oso gaztea zen Nafarroaren konkista gertatu zenean.

Anaiek parte hartu zuten gerran. Xabierko Frantzisko Parisera joan zen lehendabizi. Gerora, Japonen barna ibili zen. Azkenetan zegoelarik "hizkuntza ezezagun batean" (euskaraz) egiten omen zuen otoitz.</p>

3. Soldadutzarako deia gurasoak hil zirenean

- **Erref:** BAZ-003/008
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:07:28. **Bukatu:** 00:09:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Ama gaixotu egin zen eta aita adinekoa zuenez, soldadutzatik libratu zen. Baina laster hil zitzaizkion biak, eta soldadutzara deitu zioten. Ez zuen joan nahi eta iparraldera pasatzea pentsatu zuen.</p>

Transkripzioa

Ta gero ama eritu zen, ta bueno, pastu zuen eria franko denbora poliki, eta azkenean, ni nintzen adin hartan soldadu goateko denboran, eta bueno, ama eri zen denboran eta aite ere ya adinean bazalakotz, libratu nitzen soldadugotik. Eta, bueno, libratu nintzen soldadugotik, baino lau urtez nindagon oiño soldadugoaren mendean, zegatik aite ta ama hiltzera heldu baziren, neri soldadu galdeiten zataten berriz, berriro. Ta bueno. Orduen, ze pasatu zen? Biek hil ziren lau urte pasatu baino lehenago. Eta, bueno, orduen soldadu galde in zataten. Ta soldadu ez nuen gan nahi ezta ezerengatik, zegatik bertze soldadu joan behar zutenak baino lau urte zaharragokoa nintzen ni, ta gainera, tokatu zitzaidan Afrikara ere eta buenoz...! Orduen nahi nuen iparraldera eskapatu, ta bueno, iparraldean ere ez genuen lagunik ezagutzen, nahiz ta iparraldean ibiltzen nintzen aunitz, zegatik orduko hasia zen kontrabando puxka bat hasia zen. Ta kontrabandoan orduantxe [sortzen], sos batzuk irabazten genituen.

4. Gerra ondoan familia guztiak estu bizi ziren

- **Erref:** BAZ-003/009
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:09:11. **Bukatu:** 00:11:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Ia denak maizterrak zirenez, oso justu bizi ziren familiak. Gerra inguru hartan mandatuak egitera bidaltzen zuten bera. Errazionamendu kartila, txartelak... Etxalde handietako familiak ere nahikoa lan zuten bizitzeko.</p>

Transkripzioa

Baiño ez zagon bizitzeko. Zagon... denak gaizki bizi ginen hemen. Gu maizterrak ginelakotz, eta maizter ttikiek gainera, eta maizter haundiogoak ere, gaizki, eta baita ere etxalde haundietakoak ere, ez ziren soberarik ongi. Zergatik, oroitzen naiz, mixeriarik ez dut ikusi nik etxean, zergatik aitik ekartzen zuen dirue, kanpoan irabazi eta ekartzen zuen sosa.

Orduen, erran dezaket, zerbaiten... suertatu zen, gainera, gerrako denbora hure zela. Nik bederatzi urte eta orduen hasi zen mila bederatzirehun ta hogeita hamaseian gerra. Eta bueno, guri uzten zaguten mandatuak egitera ta botiketara. Eta bueno, orduen zagon gainera, "razionamiento" deitzen zeneko bat, denak neurtuak ematen zuzten gauzak, eta halako kartilla bat ere baginuen; han anotatzen zuzten ze ematen zuten ta denak. Dirurik ere ez zagon, karton batzuk eginik "vale por tanto" ta hola ziren, [...]. Baiño erran nahi dutena da, gu maixterrak eta pobreak [ere] izateko, gu beti aita ta amak beren diruekin igortzen zakuten botikara patzeko. En kanbio, etxalde haundi hoiek, hoiek ez zuten, hoiek liburuan apuntatzen zuten, ta zertaz? dirurik ez zutelakotz. Saltzen zituztelarik / saltzentzuztelaik/ zerrikumeak —igual, badakizu, zortzi-hamar zerrikume-ta izaten ziren zerri-urde ama batetik— eta hek saltzen zituztelaik, orduen egiten zuten kontue. Edo aratxe bat saldu zutela edo... orduen gaten ziren kontua atera... o sea, erran nahi dut, irudi zutenak jende inderrekoak, etxalde haundietakoak ziela, hek ere nahiko lanekin bizi zirela. Eta bueno...

5. Soldadutzatik libratu "hanka lauak" zituela eta

- **Erref:** BAZ-003/010
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:11:30. **Bukatu:** 00:14:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Hanka planoak zituela alegatu zuen soldadutzatik libratzeko. Mediku batek emandako aholkuei jarraituz libratu zen. "Útil para servicios auxiliares" deklaratu zuten.

6. Kalifornian bost urte artzain

- **Erref:** BAZ-003/011
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:14:49. **Bukatu:** 00:16:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperook diasporan
- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara joateko arrazoiak

Laburpena:

<p>Ameriketara joatea erabaki zuen. Legean egin zituen paperak. Bost urte egin zituen Kalifornian artzain. Sekula artzain ibili gabea zen. Gazte aunitz joaten zen orduan, hemen bizimodua oso zail zelako.</p>

Transkripzioa

- Orduen zen hasi nintzena egin behar nuela, Ameriketara joan behar nuela. Eta bueno, orduen in nituen paperak, ta egin zatzaten legalmente. Aintzinean ere ibili nintzen bai Iparraldean barna, bazela pasaporte faltsoak eiten zituen agentzia bat ere bazela, ta bueno, han ere, baina han ez zaguten deus in. Ta bueno, beti ere hola in ginuen. Eta bueno, orduen ein zazkiteten paperak eta goan nintzen Ameriketara, ta han pastu nituen, han Kalifornian, bost urte artzai ardiekin. Hemen ez gintuen ardiek justu-

justu ezautzen ginuen zerrien tartean, baiño han ardiekin ibiltzen ginen, han.

- Aitta, zure aitta, ibilia zen zerbait artzai?

- Ez, osaba bat bai... aita...

- Osaba?

- Bai, bai. Baiño goaten zen, gazte aunitz joaten zen orduan. Karo, [aixtian] erran dutena, pues hemen bizimodu txarra zagon. Maixterrak [ale batzuk] nola ginen ta, iduri zutenak indarrekoak zien hoiek ere, hoiek ere ikusten ginuen sosak hartzeko moduen gaizki zebiltzela. Ta, bueno, orduen gazte aunitz joaten zen Kaliforniara. Kalifornian ibili gara. Eta... hantxe giñen ta han pasatu gintuen bortz urte.

7. Bazka ona eta ur ugari behar du ardiak

- **Erref:** BAZ-003/013
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:16:45. **Bukatu:** 00:20:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:

ArizkUNETik bera bakarrik joan zen txanda hartan AEBra. Urte batzuk onak, beste batzuk ez hainbeste. Bazka nahikoa izanez gero, ondo omen dabil artzaina, baina urte idorretan artzainak batera eta bestera ibili behar du. Ur asko behar du ardiak. 18 km-ko ubide baten alboan bazkatzu ohi zuen bere artaldeak. Astoan erabiltzen zituzten beren gauza guztiak. Hura ondo zaindu behar zen ihes egin ez zezan.

8. Bakardadea, sufrimendu handia

- **Erref:** BAZ-003/014
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:20:20. **Bukatu:** 00:22:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:

Bazka ona delarik ondo dabil artzaina, baina badira beste sufrimendu mota batzuk ere, bakardadea horietarik handiena. Inguruko artzain euskaldun batek bere buruaz beste egin zuen. Horretarako izan zituen arrazoiak.

9. Pentsamendua Euskal Herrian

- **Erref:** BAZ-003/015
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:22:42. **Bukatu:** 00:24:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Euskal Herriarekin harremana
- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Euskaldun sentimendua

Laburpena:

<p>Batzuetan ondo, beste batzuetan ez hainbeste, baina inoiz ez arras ongi Ameriketan. Pentsamendua Euskal Herrian izaten zuten: lagunak, neskatzak... Ez zen epe jakin baterako joan, nahi beste denbora gera zitekeen legez, hurrengoak ez bezala.</p>

Transkripzioa

- Ta hola, ba horrengatik erran nahi dut beti han pastu, pasatu ginuen aldika ongi, bertze aldika gaizki, baiña, beno, arras ongi behin ere ez. Gero Euskal Herriaz ere oroitzen zara.

- Hori galdetu behar nizun Jabier. Zuk esan duzu ze pentsamendu ibiltzen den hori probatu duenak bakarria dakila. Ta? Pentsamentu hoiek esatea, denak esatea, ezinezkoa izango da, baiña ze pentsatzen zenuen, ba, Euskal Herriaz asko oroitu... ze pentsatzen zenun?

- Lehen lehenbizian hemengo bizia, nahiz erran duten bizia txarra zagola — zeatik ez zen dirurik—, baiña, hala ere, laguntasunek eta gatzetasunek eta lagunak igandeetan ta igual aunitz aldiz igual argi hurbileraino ta ostatuen ta hoiek, hoiek [ezen] ahantziak ziren, lehenbizian. Hori ere sufrimientu bet zen eta, bueno, gero iten gintuen pentsamentuek. Gero gaztek ginen, neskatzak ere [pentsarazten zekituen] hoiek ere, erran behar da dena. Ta, beno, hantxe, serio, bai.

- Ta zuk, hara joan zinenean, bazenekin zenbatsu denbora pasako ziñun han edo...?

- Ez, ez, ez. Ni gana nintzen gainera denbora batean libre zagona, beno, gaten ahal zinen han ta nahi zinuen denbora pasatzen ahal zinuen. Gero, geroxeago handik... uste dut bi urte t´erdin buruan edo hola, ya paratu zuten nazionen artean lege bat, ta orduen hiru urteendako joaten ziren bakarrik. Kontrato bat iten zuten hiru urteendako ta hiru urten buruan behar zuten itzuli. Gu ez, gu... nik nahi balin banuen egoten ahal nintzen hamar urte, hogeiki edo gelditzen ahal nintzen han. Hoi ginuen diferentzia gu lasterrago ganak ginelakotz.

10. Bi mila ardiko artaldea

- **Erref:** BAZ-003/016
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:24:52. **Bukatu:** 00:28:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:

Bi mila ardiko artaldea izaten zuen. Batzuetan ardiak eta arkumeak, beste batzuetan ardiak bakarrik. Maltzo handiak ondo gobernatzen dira nahikoa bazka izanez gero. 'Merinoa' da hango ardi klasea. Hemengoa 'latxa'. Merinoaren ilea hobea da oihalgintzarako. Abere handiagoea de merinoa latxa baino.

11. Ardiak nola kontatu: beltzak eta zintzaridunak

- **Erref:** BAZ-003/017
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:28:14. **Bukatu:** 00:30:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:

<p>Ardiak markatu egiten ziren, ilea erretzen zitzairen jabearen markarekin. Zintzarria banaka batzuei bakarrik jartzen zitzairen. Ardiak kontatzeko, leku estu bat aprobetxatzen zen eta zintzarridunak eta beltzak kontatuta jakiten zuten.</p>

Transkripzioa

- Eta jabetzarako edo, zure nagusiak edo, ba al zeukan zintzarrik hemen bezela, edo seinalerik, txaparik edo?
- Bueno, ardietan erran nahi duzu?
- Bai.
- Ardietan bai, zeatik ardietan ematen zitzaizkon nagusin bi... bi ta hitz paratzen zitzaizkon, "branda" erraten zitzaion. Ta, bueno, orduen ikusi orduko ardi multzue, nunbait ere, berehala ezagutzen ziren, "a, bai hori horrena da!". Zeatikan suekin erretzen zuten ilea eta iten zuzten bi letra: baldin bazan, Joan, John inglese, ba, jota bat, eta, bueno, bestea baldin bazen... bueno, beste... segun zer zen, harena ere paratzen zuten. Errea ikusten zen, ta orduen gelditzen zen [horrekin] seiñale; urrunera ikusten zinuen norena ziren ardiek. Bai, [hure zen].
- Ta zintzarririk edo joarerikan edo ez?
- Joaredunek bat edo bertze izaten ziren bakarrik. Ta gero hori laguntzen zakun pixka bat ardi multzoek, badakizu, igual leku txar batzuten pasatzen, leku gaixtoetan pasatzen zelaik, "ardiek denak hemen ote ditut nik?". Beno, kontatzen zintuen ardi beltzak, zenbat ziren beltzak, behar zintuen gogoan atxiki eta zenbat goara zien, zenbat gara ziren. Ta, bueno, beltzak eta gariak leku exturen batian kontatzen bazentuen, "bueno, hemen dire denak". Hori zen hango...
- Sistema..
- Bai, bai.
- Nola kontrolatu.
- Nolabait ere behar zen, zeatik kontatu bakarka ez duzu iten. Eta, bueno, beltzak han baziren denak, eta garedunek ere han baziren, pues han gintuen denak.

12. Ondo jan eta edan artzainek

- **Erref:** BAZ-003/018
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:30:31. **Bukatu:** 00:33:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan
- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Diasporako bizimodua

Laburpena:

<p>Ondo jaten zuten AEBn artzain egon zirenean: zikirokia, ogia; ardoa ere nahi zuten guztia. "Galona" (galoia) izeneko ontzian erabiltzen zuten, 4 litro ingurukoa. Dena husten zuten bero zelarik. Baina kalte egiten zien. Beraiek prestatu behar zuten janaria. Beroa eta haizea ziren basamortuko etsaiak, baita janaria prestatzeko orduan ere.</p>

Transkripzioa

-Zu bakarrik ibiltzen zifan, ba, asto horrekin, asto batekin esan dezu?
-Bai, bai.
-Astoan gafian ohantzia jarri, jatekoa ere bai, pentsatzen dut.
-Bai, bai, ohatzea ta... bai, jatekoa.
-Ta jatekoa zer izaten zifuten?
-Jatekoa... jatekoa ona ginuen, beti zikirokier. Bueno, hola, zikirokier baiño hobe, seguraski... Zikiroa erraten da, orai hemen ere zikiro jatea, errateko, aldatue da. Orai bildotsa da, bildotsa haundie ekartzen dute Erribera aldetik eta, bueno, han ere igual, berdin. Konjeladoreetan-ta egiten zituzten, nagusiak egiten zituen, kontserbatzen zituen eta haragie nahikoa izaten ginuen jateko eta ogie ere ekartzen zuten, arnoa ere nahi ginuen guzie... Oroitzen naiz urte txar batez ere, pues...orai erran datzutena, urte batez nola egiten genituen hamabi mile (18 km) bueno... ardoa ere edaten ginuen aise, ta han bada neurri bat "galona" deitzen diotena, lau bat litro, hemengo neurrie dauke, bueno, dena husten ginuen, pentsa ezazu! Baina ez zuen sobera onik egiten, zeatik uzten zuen azkartutzearren uste dut ahuldua uzten zuen, zeatik egarri harek ta jateko gogoa ere pixka bat kendu, eta, beno, jateko astirik ere ez ginuen izaten, aldike behar zen tenorian, ta bueno, hola.
-Ta zikiroa edo zikirokier esan dezu izaten zenutela, hori prestatzeko edo...?
-A, hori geronek behar genuen egin, e. Ta gero desiertoak dituen gauza txarrak dire gero beti da bero bat izugarrie, edo da haizea. Ta aunitz aldiz hasten zara ta bueno arraultzea, arraultzea ibiltzen genuen aunitz, arraultzea hartzen zen han zartagian berotzen eta igual heldu zen haizia ta han ematen zuen, [...] gatzak bakarrik. Bueno, holako komeriek pasten zioen, baina jatekoa nahikoa izaten genuen. Eta arnoa ere bai, e, sobera, zeatik geronek ez genuen neurria hartzen.

13. Amaiurko artzain-laguna aurkitu zueneko

- **Erref:** BAZ-003/019
- **Iraupena:** 0:03:44. **Hasi:** 00:33:16. **Bukatu:** 00:37:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan
- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Familia eta harremanak diasporan

Laburpena:

Nagusiak esan zion basamortuan hamar bat kilometro harago zebilen artzaina Amaiurkoa zela. Ilunabarrean, ardiak leku seguruan zirelarik, elkarrengana bildu ziren. Elkar ez ezagutzeko moduan zeuden, ilea eta bizarra luze-luze. Gutxi garbitzen eta apaintzen ziren.

14. Artzainak elkarrengana neguan

- **Erref:** BAZ-003/020
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:37:00. **Bukatu:** 00:39:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Familia eta harremanak diasporan
- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Diasporako bizimodua

Laburpena:

Neguan artzainek elkar ikusteko denbora gehiago zuten. Beheko belazeetara jaisten ziren ardiak erditze garairako, elkarrengandik hurbil egoten ziren artaldeak. Bakoitzak bere trailerra (roulotte) izaten zuen eta han prestatzen zituzten jatekoak. Herrira ere joaten ziren erosketak egitera. Gauerdi alderaino elkarrekin egoten ziren.

15. Afalosteko berriketaldiaren ondoren, bildots jaio berriak artatzera

- **Erref:** BAZ-003/021
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:39:52. **Bukatu:** 00:42:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:

Gauerdian artaldera hurbiltzen ziren bildots erditu berriak beren amekin ipintzeko. Bizkiak elkarri lotuta jartzen zituzten. 'Gaitzesak' (amak maite ez dituen bildotsak) ez ziren asko izaten. Maite izateko trikimailuak.

16. Lanik txarrenak egin eta gutxi irabazi, emigrantearen patua

- **Erref:** BAZ-003/023
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:43:32. **Bukatu:** 00:45:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan
- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Diasporako bizimodua

Laburpena:

Berrehun dolar irabazten zuen hilean, hori zuen soldata. Urtean behin egiten zituzten kontuak. Zenbat irabazi, zenbat gastatu arropatan, oinetakotan eta abar... Gutxi kobratzen zuten eta lanik txarrenak egiten zituzten, orain hemen etorkinak bezala.

17. Euskaldunak ongi ikusiak Ameriketan

- **Erref:** BAZ-003/025
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:46:16. **Bukatu:** 00:48:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara bidaia
- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Hizkuntzak diasporan

Laburpena:

<p>Harrera ona egin zioten hara heldutakoan. Euskaldunak ongi ikusiak ziren.

Ingelesa pixka bat ikasi zuen. Nagusiak espainiera-ingelesa liburua eman zion "pronunciación figurada" zuena. Hori garrantzitsua da ahoskatzen ikasteko.

Transkripzioa

-Hara joan zinetenean, Ameriketara, Kaliforniara, nola hartu zintuzten jendeak edo nolako harrera egin zizuten?

-Bueno, ni nere jendaketara joana nintzen, e! Bueno, orduen, neri [...] zataten, igual argazki batetik izagutzen ahal zataten, igual ni nintzela. Baño, bueno, aeroportora bazakiten noiz ailegatiko ginen eta, bueno, han agertzen ziren eta, bueno, han biltzen zaguten eta gaten ginen gau hartan haren etxera eta igual egun pare bat pasatuko ginuen ta ardien berri ere erakusten-ta ere, hola, lanik gogorki egin gabe, eta holaxe in ginuen.

-Euskaldunak ongi ikusiak zintaten han?

-Euskaldunak ongi ikusiak, bai. Gure denboran euskaldunak ongi ikusiak. Zeatik amerikanoak ere... bueno, izagutu ginuen, inglesa pitti bat ikasi genuen, maite zagutela pixkat. Inglesa gutti ikasi ginuen, baño... Bueno, nik ikasi nuen puxka bat, zeatik suertea ere izan nuen, nagusiak ekarri zauten liburu bet: "español-inglés" eta azpian "pronunciación figurada". Ta, klaro, hori da printzipalena, zegatik klaro, zuk entenditzen duzu inglesa edo frantsesa, beno, badakizu ez dela han paratzen duen bezela erraten, baño "pronunciación figurada" da pixkat goiti-beiti, e.

18. Ingelesez ez jakitearen komeriak

- **Erref:** BAZ-003/026
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:48:00. **Bukatu:** 00:49:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Hizkuntzak diasporan

Laburpena:

Osaba batek erosketak egin behar izaten zituen eta ingelesez jakin ez. "Two pounds, kiss" (muxua) eskatu zuen. Andrea harrituta. Apaletik gazta hartu ('cheese'- 'txis') zuenean argitu zen endredoa.

Transkripzioa

Zeatikan badire lehenao're komediak pastukoak, ez dakit sobera luzetuko dugun edo [ez den]. Oroitzen naiz nere osaba bat ere bera ardiekin hasi omen zen ta,... karo! Hemendikan [aurre]'re ez zakien ingelesez deus ez, baño gero bere artzaiñendako behar zituen gauzak erosi, botiketan. Ta, beno, ba gan omen zen dendara ta inglesa zakurran ipurdire [mintzeon]. Eta, bueno, lehenbizikoik in omen zituen galde modu batzuk eta [geo] ongi, ta. Emazteki bat omen zen, eta gero erraten omen dio, beti ere "two pounds", bi libera, "kiss", — muxua da "kiss"—. Andrea... Bai, berriz ere nere osaba harek berdin. Andrea serio. Azkenean ezautu zuelaik, "gaizki erraten ai naiz ingelesez seguruena". Sartu botikan berak eta hartzen omen du gasna bat, [badakala] ta... "Ah! Cheese!".

19. Miseriak eta neska-kontuak mintzagai elkartzen zirenean

- **Erref:** BAZ-003/027

- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:49:25. **Bukatu:** 00:51:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan
- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Familia eta harremanak diasporan

Laburpena:

<p>Berriki egon da txistua jotzen Kalifornian eta Nevadan, hango euskaldunek deituta. Euskaldunak elkartzen zirenean, elkarri miseriak kontatu, neska-kontuak eta horrelakoak erabiltzen zituzten.</p>

Transkripzioa

-Eta holako komeriak, eta bueno. Nik inglesa poliki ikasi nuen, baino geroztik izana naiz hiru aldiz, e. Gero gan den nobienbren gan ginen, aita ta semia´re txistularie da, eta biek izandu ginen, deitu zaguten dantza batzuk erakustera han Kaliforniara. Ta Nevadan ere bai, Renon´e ibili ginen. Ta han pastu ginuen hamahiru egun.

-Euskal etxen batera edo?

-Bai bai, denak eskualdunek, denak eskualdunek, bai. Eskualdunek, eskualdunek... ez dut erraten ahal mintzetzeko zerbait bazakitenak, baino, bueno, eskualdunen umiak. Eskualdunen umiak, dantzan nahi dutenak, eskuarai segitzen dutenak, baiño, ta bueno, nahi dituzte... kostunbriak nahi dtuzte segitu ta, bueno, dantzak-eta nahi dituzte ikesi, ta holaxen.

-Ta zu han artzai egon ziñen garaian, ikusten al zen euskaldunak biltzen ziñatela eta holako mugimentorik ta zuen artian bildu ta kontu kontari ibili ta hola saiatzen ziñaten elkartzen?

-Bueno ba, bai, bai, beti. Beno, kontatzen... lagunuen artean kontatzen gintuen gehienek geren mixeriek, bakizu, geren gauz txarrak, eta beno, edo bazkik ez zela ta [...] ikusi zinuela ta... bueno, holako gauzek kontatu. Ta gero hemen, hemengo, beno, [gaztetako] neska kontuk, ta bueno, [...]. Ta holaxe.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-03-02

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkarte
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com